

Грасиела Креспен

Думите на малките

Вслушване
в децата от детската ясла

Авангард Прима
София, 2018

- © Грасиела Креспен, автор
- © Искра Митева, Вяра Любенова, преводачи, 2018
- © Моника Богданова, научен редактор, 2018
- © Кръстина Тодорова, технически редактор, 2018
- © прот. Драгомир Узунов, корица, 2018

ISBN 978-619-160-973-4

Авангард Прима, издател

София, 2018

Съдържание

ДА ЧУВАШ, ЗА ДА УСЕТИШ	7
ВЪВЕДЕНИЕ.....	11
1. МАЛКО ИСТОРИЯ	12
Теориите, които правят революция в яслите от 1950 г. до наши дни.....	14
Напредъкът от 1970 г. насам.....	18
2. ОТ „ДОБРАТА МАЙКА" ДО „ДОБРАТА ИНСТИТУЦИЯ"? ...	20
Опитът от Локци	20
Бебето и Другият от първичната връзка	25
Желанието на професионалиста, се различава от желанието на родителя: какво ще рече това?	27
3. НАСОКИ ЗА РАЗМИШЛЕНИЕ.....	29
Да бъдем с детето	29
„Педагогическият проект"	30
Специалистите – изчезналото обкръжение?	31
Идеята за индивидуално помагач учител (референт)	33
Възможно функциониране на реферирането.....	35
Рефериране и връзка	37
Идеята да следваме детето.....	40
4. ДА СЕ ВСЛУШВАМЕ В ПЕДАГОЗИТЕ: КЛИНИЧНИ И ТЕМАТИЧНИ СРЕЩИ	44
Клинични срещи с персонала по възрастовите групи на децата	44
Тематичните срещи.....	46
Как да не играем „перфектната" майка?.....	47
Предаване на информация	53

5. ДА СЕ ВСЛУШАМЕ В РОДИТЕЛИТЕ	56
Първата среща с родителите	56
Междинна среща за средните по възраст детски групи	58
Границите	59
Чистотата.....	60
Среща при напускането на децата и тръгването им на детска градина	64
6. ДА СЕ ВСЛУШАМЕ В ДЕЦАТА: ЧАСТИТЕ НА ТЯЛОТО	66
Преходният обект	67
Биберонът на Жулиет.....	68
Гийом и възпитанието в хигиенни навици	69
Лила: памперси и спонтанен аборт	70
7. СИМВОЛИЧНОТО ОТНОШЕНИЕ КЪМ ПРАВИЛАТА.....	72
Въпросът за границите: провокация или поведение за внимание?	76
Агресията – маркиране на територия или нужда от внимание?	80
8. КЛИНИЧНИЯТ ПОГЛЕД	86
Появата на погледа	86
Погледът на Лора или защо гледането не е виждане.....	88
Мимиката на Полин или погледът като врата към видимия свят	91
9. ЗАЩО ТРЯБВА ДА СЕ ГОВОРИ НА ДЕЦАТА?	94
При малките: Йоан, който хленчи по цял ден.....	97
При децата на средна възраст: Пол, който говореше чрез действията си.....	100
При най-големите: Шантал, която не казваше, това което казва.....	102
Това, че говорим на децата означава ли че ги слушаме?.....	103

Историята на Сезар, или ежедневната превенция	104
Работата, извършена при Сезар	108
Историята на Леа, или непоносимостта под въпрос	110
11. ВЪЗМОЖНА ЛИ Е ПРЕВЕНЦИЯТА?	115
Дали това означава да се изпревари появата на симптома? ..	116
Може ли симптомът да изчезне?	119
Това означава ли да позволим искането да бъде изработено?	122
Работата в институциите за малките деца	126

*Да се вслушаме в най-малките
Колекция „Каузата на бебетата“
На служителите от детската ясла Шарл Перо,
На Клеманс и Пиер, моите деца,
На децата, които срещам,
Тъй като те ме научиха на всичко*

Да чуваш, за да усетиш

Предговор към българското издание

С Доналд Уиникот и Франсоаз Долто образът на бебето и на малкото дете, значително еволюира. То се превръща в „личност“, с която сме във връзка и постоянен обмен, а „истинското слово“ е това, от което има нужда, за да се впише в света.

Детска ясла, детска градина... всеки изпитва различни усещания когато чуе тези думи. Посланието за рождественските ясли обаче, спохожда по-рядко – сякаш преобладава изискването за хранене, сън, тишина и по-рядко – образът на някоя мила госпожа.

Възможно ли е да възпитаваш дете, без да са заложени критерии за стимулиране, за усвояване на нови знания – само съпровождайки? Как зейна пропастта между добрата „стара“ педагогика и днес – в претенцията на алтернативно-то? И какво възшност се случва с грижата, когато е насочена към отглеждането, към въвеждането на режим, несъответстващ на темпа на детето? Какво би станало, ако на гладно дете се донесе храната 15 мин. преди точно установения час? Дали ще му се угоди, без да се научи на дисциплина,

или ще се съобразим с усещанията на неговото тяло? В кои случаи е позволено? И как да се вслушваме в него, когато тялото е табу? Как се разбиват черупки, захванали детето в мечтан образ? Как може да се разгърне то, ако е обвито в очаквания и други образи? Защото да се подкрепи детското развитие, означава възрастният да приеме детето като същество в процес на изграждане, доверявайки се на избора му на възрастен, който желае да стане някой ден.

„За да се грижим добре за бебето, вече не е достатъчно в детската ясла само да изпълняваме по добър начин необходимите задачи, такива каквито са. Трябва преди всичко да се запитаме как и от каква позиция да се грижим за дете, на което не сме майка“.

Днес в повечето детски ясли във Франция има психолог, който често е психоаналитично ориентиран. Тръгвайки от конкретните ситуации в детското заведение, той може да помогне на екипа да намери най-доброто решение на даден проблем, да разбере поведението на детето или да модерира ситуацията на несъгласие между учители и родители. Как се слуша аналитично? Как се помага на екипа да чува? И какво усещат педагозите към децата? Да се вслушаме в педагозите, означава възможност, капацитет за провеждане на клинични и тематични срещи, а вслушването в родителите – на цялостна система и единен подход. Именно това би означавало да мислим за каузата на бебетата и децата, така както я е започнала Ф. Долто.

Книгата на Г. Креспен ни кара да помислим не само за случващото се в българските детски заведения, но и за отношението ни към малкото дете. Когато започва работа в края на 70-те години на XX в. като току що дипломиран психолог в детска ясла, мястото и функцията на тази длъжност

не са дефинирани. Това от една страна я обърква, някои от институционалните изисквания ѝ изглеждат неприемливи, но в същото време вижда и пространство на свобода, в което има възможност за множество търсения, в което намира начин да се разгърне, да развие собствен опит.

Със своята проникателност и професионализъм авторът оставя усещането, че е лесно и естетвено, посилно. И да, така е, но когато в основата е психоаналитичното познание и разбирането за психичното. Изобретените решения са в контекста на случващото се със семействата и педагозите и те не могат да бъдат привнесени директно, но се надяваме книгата да е повод за размисъл на екипи, които се формират психоаналитично или на такива, на които им предстои.

доц. дпн М. Богданова
психоаналитик